

DE WET MARKTPRAKTIJEN EN
CONSUMENTENBESCHERMING TOEGEPAST

Reeks Jura Falconis Libri, nr. 16

DE WET MARKTPRAKTIJEN
EN CONSUMENTEN-
BESCHERMING TOEGEPAST

JURA FALCONIS
(ed.)

Met bijdragen van
Carl DE MEYER
Marie-Christine JANSSENS
Dave MERTENS
Jules STUYCK
Evelyne TERRYN
Peter WYTINCK

De wet marktpraktijken en consumentenbescherming toegepast
Jura Falconis (ed.)

© 2012 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0279-1
D/2012/7849/4
NUR 827

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

INHOUD

Inleiding: marktpraktijken of handelspraktijken: what's in a name?	
Twee nieuwe wetten	
Jules STUYCK	ix
Marktinformatie na 1 jaar nieuwe wet marktpraktijken	
Peter WYTINCK	1
Afdeling 1. Algemene informatieverplichting	1
Afdeling 2. Prijsaanduiding	2
§ 1. Ondubbelzinnige prijsaanduiding – Behoud van de huidige regeling.	2
§ 2. Aanduiding totale prijs – Geen wijzigingen.	3
§ 3. Aanduiding in euro	5
§ 4. Prijs in reclame	5
Afdeling 3. Benaming, samenstelling en etikettering (artt. 10-12)	6
§ 1. Taalgebruik etiketten, gebruiksaanwijzingen, garantiebewijzen	6
§ 2. Etikettering	7
Afdeling 4. Vergelijkende reclame.	8
§ 1. Oorsprong en voorwaarden	8
§ 2. Nieuwe WMPC.	8
§ 3. Nationale rechtspraak	9
A. Recente rechtspraak inzake misleidende vergelijking	9
B. Recente rechtspraak inzake het objectief en controleerbaar karakter van de vergelijking	9
Afdeling 5. Prijspromoties	10
§ 1. Verwijzing naar voorheen toegepaste prijzen	10
A. Referentieprijis	10
B. Andere voorwaarden	11
C. Prijsverminderingaankondiging – Quid?	12
§ 2. Andere verwijzingen geliberaliseerd	12
Afdeling 6. Uitverkopen (artt. 24-26)	14
Afdeling 7. Solden (artt. 27-31)	15
Afdeling 8. Sperperioden (art. 32)	16
Afdeling 9. Kortingsbonnen en titels (artt. 33-36)	16
Afdeling 10. Bon bij reclame en onvoldoende voorraad (art. 37)	17
Afdeling 11. (On)verenigbaarheid met het EU-recht	18

§ 1.	Inleiding	18
§ 2.	De lessen uit het Europese recht	19
	A. Bepaling van een handelspraktijk	19
	B. Enkel handelspraktijken jegens consumenten	20
§ 3.	Analyse van enkele bepalingen uit de WMPC	21
	A. Prijsverminderingaankondigingen	21
	B. Sperperiode	22
	C. Uitverkopen	24
	D. Solden	25
	E. Andere	26
§ 4.	Ingebrekestelling	26

De Richtlijn consumentenrechten – Nieuwe reglementering op komst voor onder meer overeenkomsten op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten

Evelyne TERRYN	29
----------------	----

Afdeling 1.	Inleiding	29
Afdeling 2.	Achtergrond van de richtlijn en harmonisatievorm	30
Afdeling 3.	Toepassingsgebied	32
§ 1.	Personeel toepassingsgebied	32
§ 2.	Materieel toepassingsgebied	33
	A. Verkoop en dienstenovereenkomsten	33
	B. Algemene uitzonderingen	34
	C. Overeenkomsten op afstand	36
	D. Overeenkomsten buiten de verkoopruimten	37
Afdeling 4.	Consumenteninformatie voor andere dan buiten de verkoopruimten of op afstand gesloten overeenkomsten	41
Afdeling 5.	Overeenkomsten op afstand en buiten verkoopruimten gesloten	42
§ 1.	Belangrijkste wijzigingen	42
§ 2.	Informatievoorschriften voor op afstand en buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten	43
	A. Inhoud	43
	B. Vorm	45
§ 3.	Herroepingsrecht	48
	A. Nood aan harmonisatie	48
	B. Termijn	49
	C. Uitvoering tijdens de termijn	50
	D. Weglaten van informatie over het herroepingsrecht	51
	E. Uitoefening van het herroepingsrecht	53
	F. Gevolgen van herroeping	54
	G. Uitzonderingen	57

Afdeling 6. Andere consumentenrechten	60
§ 1. Levering en risico-overdracht bij verkoopovereenkomsten	60
§ 2. Vergoeding voor het gebruik van betaalmiddelen en andere extra betalingen	62
Afdeling 7. Samenhang met andere Europese initiatieven – Optioneel instrument	63
Besluit	64
 Marktpraktijken en intellectuele rechten	
Marie-Christine JANSSENS en Carl DE MEYER	65
 Afdeling 1. Inleiding	65
Afdeling 2. De vordering tot staking voor houders van intellectuele rechten (art. 3 WPMPC)	66
§ 1. Achtergrond	66
§ 2. De relevante bepalingen van de Richtlijn Handhaving	70
§ 3. Analyse van artikel 3 WPMPC	71
A. Bevel tot staking van de inbreuk (§ 1)	71
1. Een autonome versnelde procedure ten gronde	71
2. Uitsluiting van het auteursrecht en verwante rechten	73
3. Wie kan de stakingsvordering instellen?	74
4. Bevel tot staking ten aanzien van inbreukmakers en tussenpersonen	77
B. Begeleidende maatregelen (§ 3)	78
1. Maatregelen die de stakingsrechter kan bevelen	78
2. Uitsluiting van schadevergoeding en daarmee verwante herstelmaatregelen (art. 96 § 3)	82
C. Uitspraak met betrekking tot de geldigheid van het ingeroepen IE-recht (§ 4)	84
D. Bevoegdheidsaspecten	86
1. Materiële en territoriale bevoegdheid	86
2. Cumul met de stakingsvordering van artikel 2 WPMPC	87
3. De voorzitter kan zetelen ‘in kort geding’ of ‘zoals in kort geding’	89
Afdeling 3. Conclusie	91
 Onrechtmatige mededinging. Artikel 95 WMPC	
Dave MERTENS	93
 Afdeling 1. Inleiding	93
Afdeling 2. Analyse	95
§ 1. ‘Onderneming’	95
§ 2. ‘Marktpraktijken’	99
§ 3. ‘Beroepsbelangen’	99

Afdeling 3. Afbakening.....	100
§ 1. Beperkende werking Richtlijn 2005/29 en artikelen 83-94 WMPC....	100
§ 2. Beperkende werking van het mededingingsrecht	101
§ 3. Beperkende werking van het intellectuele eigendomsrecht	104
§ 4. Beperkende werking van de overeenkomst en het contractenrecht....	112
Afdeling 4. Welke rol is er nog voor artikel 95 WMPC weggelegd?	117

INLEIDING: MARKTPRAKTIJEN OF HANDELSPRAKTIJEN: WHAT'S IN A NAME?

Twee nieuwe wetten

Jules STUYCK*

De wet van 14 juni 1971 betreffende de handelspraktijken (WHP) bracht voor het eerst een aantal materies samen die verband houden met de eerlijkheid in de handel. De vordering tot staking die was ingevoerd door het KB nr. 55 van 23 december 1934, en die succesvol bleek te zijn, werd behouden, verbeterd en haar toepassingsgebied werd uitgebreid. Voortaan konden concurrenten, hun organisaties en consumentenorganisaties optreden tegen inbreuken op een aantal bepalingen inzake reclame, verkoopmethoden, informatieverplichtingen t.a.v. de consument en, last but not least, zoals in het verleden (tenminste wanneer de eiser een handelaar of een beroepsorganisatie was) tegen daden van oneerlijke concurrentie.

Juist 20 jaar later heeft de wet van 14 juni 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument (WHPC) de oude WHP gemoderniseerd. Het gehalte aan consumentenbescherming werd versterkt. Opeenvolgende wijzigingen van de WHPC hebben nieuwe bepalingen van consumentenbescherming ingevoerd, met name ter uitvoering van de Europese richtlijnen (bijvoorbeeld inzake onrechtmatige bedingen en verkoop of afstand). De WHPC voerde ook een algemene norm (art. 94) in waarbij elke met de eerlijke handelsgebruiken strijdige daad werd verboden waarbij een verkoper de beroepsbelangen van één of meer consumenten schaadt of kan schaden. Dit was dan de pendant van de nieuwe formulering van het verbod van oneerlijke concurrentie (art. 93 WHPC) die elke met de eerlijke handelsgebruiken strijdige daad verbood waarbij een verkoper de beroepsbelangen van één of meer andere verkopers schaadt of kan schaden.

---

* Buitengewoon hoogleraar K.U.Leuven, advocaat.

Met deze nieuwe algemene normen van consumentenbescherming is België vooruitgelopen op Richtlijn 2005/29/EG betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt. Deze richtlijn heeft de lidstaten ertoe gedwongen om algemene normen in te voeren waarbij oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten verboden worden. Een handelspraktijk is oneerlijk wanneer zij in strijd met de vereisten van de professionele toewijding is en het economische gedrag van de gemiddelde consument m.b.t. het product wezenlijk verstoort of kan verstoren.

Richtlijn 2005/29/EG bevat voorts twee kleine algemene normen, één die misleidende handelspraktijken verbiedt en één die agressieve handelspraktijken verbiedt. Deze praktijken zijn verboden wanneer zij de consument ertoe kunnen brengen een transactionele beslissing te nemen die hij/zij anders niet genomen zou hebben. Ten slotte bevat de richtlijn, in een bijlage, een uitputtende lijst van 31 handelspraktijken (23 misleidende en 8 agressieve) die in alle omstandigheden moeten en mogen worden verboden.

Een wet van 5 juni 2007 zette deze richtlijn om in Belgisch recht. De omzetting was evenwel slechts partieel. De nieuwe verbodsbepalingen van Richtlijn 2005/29/EG werden quasi volledig omgezet, maar de omzetting was op twee punten kennelijk onjuist. In de eerste plaats bleef de WHPC van toepassing op de beperkte categorie ‘verkopers’, terwijl de richtlijn van toepassing is op alle ondernemingen. In de tweede plaats werden een aantal bepalingen inzake verkooppromotie (zoals die inzake gezamenlijk aanbod, verkoop met verlies, solden, sperperiodes, aankondigingen van prijsverminderingen) gehandhaafd, terwijl deze bepalingen *per se* verboden inhielden die niet op de lijst in de bijlage bij de richtlijn voorkomen.

In een arrest van 23 april 2009, op prejudiciële vraag van de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Antwerpen, oordeelde het Hof van Justitie van de EU dat het verbod van het gezamenlijk aanbod in artikel 54 WHPC in strijd was met de richtlijn.¹ Het Hof overwoog dat de richtlijn een volledige harmonisatie van de regels inzake handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op het niveau van de Europese Unie tot stand heeft gebracht. Lidstaten konden dus geen strengere maatregelen vaststellen dan die welke in de richtlijn zijn neergelegd, ook niet om een hoger niveau van consumentenbescherming tot stand te brengen. Gezamenlijke aanbiedingen en andere handelspraktijken die niet vermeld staan op de “zwarte lijst” van de richtlijn, kunnen slechts verboden worden na een toetsing *in concreto* door de rechter aan de grote algemene norm of één van de twee kleine algemene normen van de richtlijn.

¹ HvJ 23 april 2009, *VTB-VAB/Total en Galatea/Sanoma*, gevoegde zaken C-261 en C-299/07, *Jur.*, I-2949.

Na de veroordeling van het verbod van het gezamenlijk aanbod door het Hof van Justitie heeft de Belgische regering werk gemaakt van een grondige hervorming van de materie van de handelspraktijken. In juni 2007 leverde Herman DE BAUW op verzoek van de FOD Economie een sociojurische studie op. In maart 2008 presenteerde hij een ontwerptekst voor een nieuwe wet. De regering legde een ontwerp van wet bij de Kamer neer. Vrij spoedig werden twee nieuwe wetten goedgekeurd. Inderdaad, er zijn twee wetten van 6 april 2010, de eerste is de (gewone) wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming en de tweede is een (bicamerale) wet m.b.t. de regeling van bepaalde procedures in het kader van de wet van 6 april 2010 betreffende de marktpraktijken en consumentenbescherming.

Het valt te betreuren dat de titel van de wet verwijst naar handelspraktijken. Het gaat tenslotte, zoals vroeger, over handelspraktijken. De nieuwe wet betreft inderdaad, zoals de vroegere WHPC, de materie van de oneerlijke concurrentie en de eerlijkheid van handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten.

WAT IS NIEUW?

De WMPC handhaaft in grote lijnen het regime van de WHPC, maar hervormt ze toch op een aantal belangrijke punten.

Vooreerst is er het verruimde toepassingsgebied. De WMPC is van toepassing op ondernemingen. Vervolgens werd, ingevolge het *VTB-VAB* arrest van het Hof van Justitie het verbod van het gezamenlijk aanbod in het algemeen afgeschaft. Wel werd het, conform de richtlijn (zie art. 3, lid 9), gehandhaafd voor financiële diensten. Ook de reglementering inzake aankondigingen van prijsverminderingen werd hervormd (geliberaliseerd). De soldenperioden werden evenwel gehandhaafd en ook de sperperiodes (de periodes vóór de soldenperiode tijdens welke geen aankondigingen van prijsverminderingen mogen gebeuren) zijn blijven bestaan, zij het dat de sperperiodes werden ingekort van 6 naar 3 weken. De bepalingen inzake uitverkoop en openbare verkoop werden eveneens gehandhaafd, hoewel hun verenigbaarheid met de richtlijn in vraag kan worden gesteld. Ten slotte werd het verbod van verkoop met verlies gehandhaafd, maar het verbod van verkoop met een uitzonderlijk beperkte winstmarge werd opgeheven. Ook m.b.t. het verbod van verkoop met verlies kan men zich afvragen of dit in het licht van de richtlijn kan blijven bestaan.

TOEPASSINGSGBIED

Terwijl de WHPC enkel van toepassing was op ‘verkopers’, een categorie die o.m. niet de vrije beroepen omvatte, is de WHPC van toepassing op ondernemingen. Artikel 2, 1°, WMPC definieert onderneming als “*elke natuurlijke of rechtspersoon die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft, alsmede zijn verenigingen*”. Deze definitie stemt nagenoeg overeen met die van de mededingingswet en die van de Europese mededingingsregels. Op zich betekent zij een juiste omzetting van Richtlijn 2005/29/EG. Artikel 3, § 2 WMPC bepaalt evenwel dat de wet niet van toepassing is op de beoefenaars van een vrij beroep, de tandartsen en de kinesisten. Voor deze uitzondering had de wetgever geen enkel geldig motief. Het is dan ook weinig verrassend dat in een arrest van 6 april 2011 het Grondwettelijk Hof² verklaard heeft dat deze uitzondering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (gelijkheidsbeginsel) schendt. De WMPC zal dus ook van toepassing moeten worden verklaard op vrije beroepen.

WAT ER NIET (ECHT) VERANDERT

Enigszins vooruitlopend op de nieuwe richtlijn consumentenrechten (die in het najaar van 2011 zal worden gepubliceerd), heeft de wetgever het hoofdstuk over verkoop op afstand enigszins hervormd (in essentie door de bedenkttermijn te verlengen). De bepalingen inzake onrechtmatige bedingen werden slechts marginaal gewijzigd. Ook de bepalingen inzake misleidende en vergelijkende reclame (die reeds in 2007 werden aangepast) ondergingen geen (echte) wijziging. Blevten eveneens ongewijzigd: het hoofdstuk over collectieve consumentenovereenkomsten en dat over benamingen van oorsprong.

Vermeld zij nog wel dat artikel 82 over de verlenging van dienstenovereenkomsten artikel 39*bis* van de WHPC herneemt maar met een belangrijke wijziging. De wettelijke maximumopzegtermijn voor B2C dienstencontracten van onbepaalde duur is niet langer één maand maar twee maanden.

WAT TEN ONRECHTE NIET WERD GEWIJZIGD

Het Hof van Justitie verklaarde het verbod van het gezamenlijk aanbod uit artikel 54 WHPC strijdig met de richtlijn. Om dezelfde redenen kan kritiek worden geuit op een aantal andere *per se* regelingen uit de oude WHPC. Zoals gezegd, werden zij niet allemaal afgeschaft. Een van de veel besproken bepalingen van de

² Arrest nr. 55/2011 (prejudiciële vraag van de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Antwerpen).

WMPC die overgebleven zijn uit de WHPC en die mogelijk in strijd zijn met Richtlijn 2005/29/EG, is die inzake de sperperiodes. Volgens artikel 32, § 1 WMPC is het in de sectoren van de kleding, de lederwaren en de schoenen verboden om gedurende de periodes die ingaan op 6 december en op 6 juni, telkens tot de eerste dag van de eerstkomende soldenperiode, prijsverminderingen aan te kondigen die uitwerking hebben tijdens die periode, alsmede vóór de bedoelde sperperiodes dergelijke aankondigingen te doen die uitwerking hebben gedurende de sperperiodes. Verschillende sprekers op deze studiedag hebben dit onderwerp aangeraakt. Tijdens het eerste toepassingsjaar van de nieuwe wet heeft deze bepaling trouwens aanleiding gegeven tot verschillende rechterlijke uitspraken. Eén ervan was een prejudiciële vraag van de voorzitter van de rechtbank van koophandel te Dendermonde aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in de zaak *Wamo t. JBC*. Onlangs heeft het Hof van Justitie in een beschikking³ een antwoord gegeven op die prejudiciële vraag. Het betreft geen arrest, maar een beschikking krachtens artikel 104, lid 3, 1e alinea van het reglement voor de procesvoering van het Hof. Volgens deze bepaling kan het Hof, wanneer het antwoord op een prejudiciële vraag duidelijk uit de rechtspraak kan worden afgeleid, op elk moment beslissen bij een met redenen omklede beschikking waarin naar de betrokken rechtspraak wordt verwezen. Het Hof had inderdaad al een nuttige uitspraak gedaan in zijn arresten *Plus Warenhandelsgesellschaft*⁴ en *Mediaprint*.⁵ In deze arresten had het Hof gezegd dat overeenkomstig punt 6 van de considerans van de Richtlijn oneerlijke handelspraktijken nationale wettelijke regelingen betreffende oneerlijke handelspraktijken die 'alleen' de economische belangen van concurrenten schaden of betrekking hebben op transacties tussen handelaren, uitgesloten zijn van de werkingssfeer van de richtlijn.⁶ Dienvolgens antwoordde het Hof in de zaak *Wamo* dat de richtlijn aldus moet worden uitgelegd dat zij zich verzet tegen een nationale bepaling als die welke in het hoofdgeding aan de orde is (thans art. 32 WMPC) die op algemene wijze aankondigingen van prijsverminderingen en suggesties daarvan tijdens de sperperiode verbiedt, *voor zover deze bepaling de bescherming van de consumenten beoogt*. Het staat aan de verwijzende rechter om te oordelen of dit het geval is in het hoofdgeding.

Bij het Hof is ook een prejudiciële vraag aanhangig van het Hof van Cassatie. In zijn verwijzingsarrest geeft het Hof aan dat de sperperiode "*er in werkelijkheid toe strekt de concurrentiële relaties tussen de handelaars te regelen en, gelet op de overige garanties door de wet geboden, niet effectief bijdraagt tot de consumenten-*

³ Beschikking van het Hof, 30 juni 2011, C-288/10, *Wamo t. JBC*, nog niet gepubliceerd.

⁴ HvJ 14 januari 2010, *Plus Warenhandelsgesellschaft*, C-304/08, nog niet gepubliceerd, punten 31-51, punt 39.

⁵ HvJ 9 november 2010, *Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag*, C-504/08, nog niet gepubliceerd, punt 21.

⁶ Arrest in de zaak *Wamo*; punt 22.

tenbescherming”.⁷ Het pleit lijkt dus eerder beslecht in het voordeel van de nationale regeling.

WAT ER VERDER NOG VAN BELANG IS

Jura Falconis heeft bij het opzetten van deze studiedag het goede idee gehad om niet enkel aandacht te besteden aan nieuwigheden (in de WMPC t.o.v. de WHPC), maar ook een paar klassieke hoofdstukken aan bod te laten komen waar vrij recent hetzij de wet is gewijzigd (zoals in het belangrijke hoofdstuk van de vordering tot staking bij inbreuken op intellectuele eigendomsrechten), hetzij belangrijke ontwikkelingen in de rechtspraak hebben plaatsgevonden (het hoofdstuk inzake onrechtmatige mededinging, dat nog steeds het kernhoofdstuk uit de wet blijft).

HET VERSLAGBOEK

Aldus hebben de lezers van dit verslagboek, één jaar na de inwerkingtreding van de WMPC, een mooi overzicht van knelpunten bij de toepassing van de nieuwe wet (bv. inzake verkooppromotie), een opstel over de laatste stand van zaken van een centraal onderdeel van consumentenrecht (verkoop op afstand) en ten slotte een relaas van de voor de praktijk zeer belangrijke ontwikkelingen inzake de vordering tot staking (en intellectuele eigendom) en inzake oneerlijke concurrentie. In dit verslagboek staan niet enkel rechtsgeleerde referaten, maar ook standpunten van de relevante belangengroepen.

De studiedag van Jura Falconis was een groot succes. Het verslagboek moge dit ook worden.

---

⁷ Cass. 21 februari 2011, C.09.04.36.N.